

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ УХВАЛЕННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ УГОДИ ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ

TOPICAL ISSUES OF MAKING A JUDICIAL DECISION BASED ON THE RESULT OF PLEA-BARGAINING ARRANGEMENT DISCUSSION

Повзик Є.В.,

кандидат юридичних наук,

асистент кафедри кримінального процесу та оперативно-розшукової діяльності
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

У статті проаналізовано окремі питання процесуального порядку розгляду судом угод у кримінальному провадженні, прийняття процесуальних рішень за результатами такого розгляду й запропоновано шляхи нормативного вдосконалення кримінального провадження на підставі угод.

Ключові слова: угода, угода про визнання винуватості, вирок.

В статье исследованы отдельные вопросы процессуального порядка рассмотрения судом сделок в уголовном процессе, принятия процессуальных решений по результатам такого рассмотрения и предложены пути нормативного усовершенствования уголовного производства на основании сделок.

Ключевые слова: сделка, сделка о признании виновности, приговор.

The paper deals with some issues of procedural order of plea-bargaining arrangement in criminal trial, making proceeding decisions based on the results of such arrangement and suggests ways of regulatory improvement of criminal proceedings on the basis of plea-bargaining arrangements.

Key words: arrangement, plea-bargaining arrangement, sentence.

Постановка проблеми. Одним із прогресивних положень Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України є застосування інституту угод, який характеризується розширенням змагальності, диспозитивності, доцільності, процесуальною економією, що, у свою чергу, наближує його до світових стандартів, забезпечує його ефективність, доступність правосуддю, правову захищеність учасників кримінальних процесуальних відносин, однією з гарантій якої є законодавчо закріплений порядок розгляду й затвердження угод. Однак з огляду на те, що цей інститут є відносно новим для вітчизняного кримінального судочинства, достатньо часто зустрічаються випадки неоднакового та неправильного застосування його норм, що, у свою чергу, актуалізує дослідження за обраною темою.

Стан дослідження. Питання щодо особливостей правового регулювання й порядку застосування цього інституту розглянуто в роботах Н.Ю. Волосової, В.М. Верещак, Л.В. Головка, Ю.М. Грошевого, М.П. Дубовика, В.Л. Льовкіна, Ю.В. Кувалдіної, Л.М. Лобойка, О.О. Ніколаєва, Т.Б. Ніколаєнко, Т.П. Підюкової, П.В. Прилуцького, П.В. Пушкаря, О.Є. Соловйової, П.Л. Степанова, І.А. Тітко, В.М. Тертишника, О.Г. Шило й інших учених. Утім, незважаючи на достатню наукову дослідженість інституту угод, залишаються окремі питання, які неоднозначно вирішуються на практиці під час провадження на підставі угоди про визнання винуватості й потребують наукового аналізу.

У зв'язку з цим **мета статті** – проаналізувати діяльність суду в кримінальному провадженні на підставі угоди про визнання винуватості.

Виклад основного матеріалу. Перед прийняттям процесуального рішення стосовно угоди суд, відповідно до ст. 474 КПК України, повинен здійснити процесуальні дії, спрямовані на перевірку ним добровільного характеру угоди й усвідомлення сторонами угоди її наслідків. Отже, предмет кримінального процесуального пізнання суду під час розгляду угоди, на відміну від загального порядку судового розгляду кримінального провадження, обмежено дослідженням обставин, які стосуються змісту угоди та порядку її укладення. Така обмеженість пізнавальної діяльності суду може бути пояснена специфікою порядку засто-

сування угод у кримінальному провадженні, пріоритетне значення в якому надається досягненню сторонами консенсусу, що визнається юридично значущим вирок суду.

Вирішуючи питання, що мають значення для перевірки угоди, суд має керуватися внутрішнім переконанням, яке ґрунтується на тих фактичних даних, що з'ясовано ним у судовому засіданні і які у своїй сукупності надають можливості ухвалити справедливе рішення. Суд повинен бути переконаний у тому, що правопорушення вчинено саме тією особою, яка визнає себе винуватою, що визнання є добровільним і особа розуміє наслідки застосування цієї процедури, а також бажає цього, що її дії правильно кваліфіковано й угоду складено відповідно до її волевиявлення.

У зв'язку з цим особливого значення набуває повнота дослідження таких обставин. У цьому контексті варто зазначити, що вищенаведені обставини, які, за змістом КПК України, повинен з'ясувати суд, не є достатніми для винесення законного рішення та виключення можливої помилки під час оцінювання укладеної угоди й добровільності позиції обвинуваченого. Незрозумілою також є й позиція розробників КПК України щодо відсутності у главі 35 положення стосовно допиту обвинуваченого в судовому засіданні, адже ст. 351 КПК України передбачає саме таку судову дію для отримання показань. На нашу думку, допит обвинуваченого має бути обов'язковою судовою дією під час розгляду кримінального провадження, у якому укладено угоду про визнання винуватості. Тому видається, що заслуговує на критичну оцінку практика опитування обвинувачених під час розгляду цієї угоди, оскільки пояснення обвинуваченого не є доказом і не можуть використовуватися для обґрунтування вироку [1]; суд має з'ясувати в обвинуваченого, чи підтримує він свою позицію щодо визнання вини і якщо так, допитати його з метою встановлення обставин, що підлягають перевірці під час затвердження угоди.

Відповідно до принципу презумпції невинуватості, вина підозрюваного, обвинуваченого повинна бути належним чином доведена, а сама угода має відповідати фактичним обставинам, які встановлено під час здійснення досудового провадження. Тому під час оцінювання змісту угоди судом, крім її добровільності й відповідності вимогам закону, суд має оцінити також її відповідність зі-

браним у кримінальному провадженні доказам і встановленим обставинам учиненого правопорушення, правильність його кваліфікації, що, вважаємо, необхідно прямо передбачити в КПК України.

З метою забезпечення повноти встановлення обставин, що стосуються укладеної угоди, предмет допиту обвинуваченого доцільно нормативно деталізувати і включити до нього низку питань, з'ясування яких надасть можливість дійти правильного висновку. У порівняльно-правовому аспекті зазначимо, що ст. 506 КПК Республіки Молдова містить досить значний перелік таких питань, відповіді на які заносяться до протоколу судового засідання. До них, окрім передбачених КПК, належать такі: 1) чи є свідчення захисника про бажання обвинуваченого, підсудного укласти угоду про визнання вини; 2) чи відповідає позиція захисника позиції обвинуваченого, підсудного; 3) чи піддавався в останній період обвинувачений лікуванню з приводу психічного захворювання чи наркотичної або алкогольної залежності. У випадку позитивної відповіді в захисника й підсудного уточнюється, чи здатний підсудний висловити й усвідомити свою позицію; 4) чи не знаходиться підсудний на цей час у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння; 5) чи отримав він постанову про притягнення як обвинуваченого й обвинувальний висновок, чи обговорював він ці документи із своїм захисником; 6) чи задоволений він якістю юридичної допомоги, яку надає йому захисник; 7) чи бажає він після обговорення зі своїм захисником, щоб угода була затверджена судом.

З'ясування всіх вищезазначених питань створює оптимальні умови для формування в судді знання, що покладається в основу процесуального рішення. Як зазначає Ю.М. Грошевський, у судовому засіданні суддями, з одного боку, пізнаються обставини, які підлягають доказуванню в кримінальному провадженні, а з іншого – ними перевіряється достовірність знань, об'єктивованих у процесуальних актах слідчим, прокурором, тобто контролюється доказова достовірність і правова правильність знань, досягнутих у попередній процесуальній стадії, що є наступництвом знань у судовому пізнанні [2, с. 15]. Крім того, установлення саме таких меж кримінального процесуального пізнання судді у провадженнях цієї категорії має, на нашу думку, важливе превентивне значення щодо недопущення судової помилки, порушення прав підозрюваного, обвинуваченого, у тому числі його фундаментального права на справедливий суд.

Відповідно до ч. 2 ст. 474 КПК України, якщо угоду укладено під час досудового розслідування, то її розгляд здійснюється в підготовчому провадженні. У зв'язку з цим необхідно зазначити, що КПК України, на жаль, не передбачив порядку підготовчого судового засідання в цій категорії кримінальних проваджень, хоча й, безумовно, він відрізняється суттєвою специфікою порівняно із загальним порядком підготовчого провадження, передбаченого ст. 314 КПК України. Певною мірою ця прогалина законодавчого регулювання усунута Вищим спеціалізованим судом з розгляду цивільних і кримінальних справ в Інформаційному листі «Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод» від 15.11.2012 р. [3], Інформаційному листі «Про доповнення до Інформаційного листа Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 15.11.2012 р. № 223-1679/0/4-12 «Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод» від 05.04.2013 р. [4], Узагальненні судової практики здійснення кримінального провадження на підставі угод від 22.01.2014 р. [5].

Необхідно зазначити, що, перевіряючи угоду в підготовчому судовому провадженні, суд, за загальним правилом, не має перед собою матеріалів кримінального провадження, адже йому в цій стадії кримінального процесу надаються лише обвинувальний акт, угода, розписка про отримання копії обвинувального акта й реєстр матеріа-

лів. Тому для ухвалення вироку на підставі угоди з метою перевірки її вимогам закону суду потрібні матеріали кримінального провадження, які він має право витребувати. Проте, як свідчить правозастосовна практика, суди майже не витребують матеріали досудового розслідування. У зв'язку з цим доречно звернути увагу на позицію Вищого спеціалізованого суду України, який указує на необхідність витребування документів, поданих сторонами під час досудового розслідування.

У разі відмови суду в затвердженні угоди досудове розслідування або судове провадження продовжуються в загальному порядку. Повторне звернення з угодою в одному кримінальному провадженні не допускається (ст. 474 КПК України).

Тлумачення зазначених положень КПК України щодо підстав і порядку відмови суду в затвердженні угоди дає змогу дійти висновку про те, що таке рішення суду не підлягає оскарженню. До речі, у КПК України взагалі не йдеться про винесення судом окремого процесуального рішення в цьому випадку, що видається прогалиною правового регулювання. Що ж стосується твердження про те, що ухвала суду про відмову в затвердженні угоди не підлягає оскарженню, такий висновок випливає із системного тлумачення норм КПК України. Так, відповідно до ч. 4 ст. 314 КПК України, ухвала про повернення обвинувального акта може бути оскаржена в апеляційному порядку. Ця норма має характер загальної і стосується тих ухвал суду про повернення обвинувального акта прокурору, які постановляються ним під час підготовчого провадження в загальному порядку. Спеціальною нормою стосовно угод є ст. 474 КПК України, яка не передбачає можливості оскарження рішення суду про відмову в затвердженні угоди й повернення у зв'язку з цим обвинувального акта прокурору для здійснення досудового розслідування, як зазначено в ч. 7 ст. 474 КПК України, у загальному порядку. Між тим, на практиці зустрічаються випадки апеляційного оскарження прокурором ухвали суду про відмову в затвердженні угоди й поверненні обвинувального акта. Такі випадки стосуються тих проваджень, у яких прокурори, як вони це зазначають, до моменту складання обвинувального акта у зв'язку з укладенням угоди вже зібрали всі докази, тому недоцільним, на їхню думку, є здійснення досудового розслідування. У зв'язку з цим знову ж таки необхідно підкреслити, що в цьому випадку йдеться не про ухвалу суду про повернення обвинувального акта прокурору, як це зазначено в ст. 314 КПК України, а про ухвалу суду про відмову в затвердженні угоди, повернення ж обвинувального акта прокурору вже є наслідком прийнятого судом рішення. Тому застосування ч. 4 ст. 314 КПК України в цих випадках не можна визнати правильним.

Водночас варто зауважити, що можливість оскарження рішення суду про відмову в затвердженні угоди вбачається гарантією права підозрюваного, обвинуваченого на розгляд кримінального провадження у спрощеному порядку й отримання певної поступки держави в обмін на визнання винуватості в учиненні правопорушення. Тому більш прийнятним убачається варіант законодавчого вирішення цього питання в КПК Молдови: якщо судова інстанція не приймає угоду про визнання винуватості, ухвала про відхилення угоди про визнання вини може бути оскаржена сторонами, які підписали угоду, протягом 24 годин, про що вони заявляють одразу ж після оголошення ухвали. Якщо ж сторони заявляють про те, що вони не будуть її оскаржувати, судова інстанція приймає рішення про розгляд справи за повною процедурою (ст. 507 КПК Молдови).

Як свідчить узагальнення практики, таким, що викликає певні труднощі, є тлумачення ч. 7 ст. 474 КПК України в частині встановлення правила про те, що в разі відмови суду в затвердженні угоди досудове розслідування або судове провадження продовжуються в загальному порядку. На нашу думку, під час тлумачення цієї норми закону

необхідно виходити з того, на якому етапі кримінального провадження укладено угоду. Якщо сторони домовилися під час досудового розслідування, то вищезазначене положення діє в тій частині, що в разі відмови суду в затвердженні такої угоди досудове розслідування продовжується в загальному порядку. Якщо ж угоду укладено в судовому провадженні, то вказане правило необхідно використовувати в частині того, що саме судове провадження продовжується в загальному порядку. У зв'язку з цим можна зробити єдиний, на нашу думку, висновок: у разі відмови суду в затвердженні угоди, укладеній під час досудового розслідування, продовження судового провадження в загальному порядку суперечить вимогам закону. Такий висновок має логічне обґрунтування, адже в змагальному кримінальному процесі суд не може на власний розсуд розпоряджатися предметом обвинувачення й самостійно визначати процесуальну форму та межі судового провадження. Предметом обвинувачення розпоряджається прокурор, і саме він ініціює судове провадження відповідним процесуальним рішенням, яке формалізовано в передбаченому законом процесуальному документі. При направленні угоди до суду процесуальна форма судового провадження визначається залежно від цього процесуального документа, а обвинувальний акт, який має бути поданий разом із угодою, є необхідним у зв'язку з тим, що суд ухвалює обвинувальний вирок на підставі угоди, а тому і йому має бути представлено обвинувачення, яке формалізоване в обвинувальному акті. Відмова суду в затвердженні угоди викликає необхідність подальшої процесуальної активності прокурора щодо ініціювання судового провадження, але вже в іншій процесуальній формі – у загальному порядку. Тому, якщо, наприклад, прокурором до направлення угоди до суду досудове розслідування повністю закінчено й зібрано достатні докази, які підтверджують обвинувачення, у разі повернення судом обвинувального акта у зв'язку з відмовою в затвердженні угоди прокурор повинен знову направити його до суду для здійснення судового провадження в загальному порядку. Якщо ж досудове розслідування не було повністю закінчено, то після повернення обвинувального акта судом воно має бути продовжено. Однак на практиці зустрічаються випадки коли судді, у тому числі й апеляційної інстанції, підтримуючи позицію прокурора, вважають, що суд вправі, з урахуванням конкретних обставин кримінального провадження та приймаючи рішення про відмову в затвердженні угоди, укладеної під час досудового розслідування, за наявності відповідного клопотання прокурора та якщо з матеріалів кримінального провадження вбачається, що досудове розслідування фактично закінчене й необхідності в його продовженні немає, призначити судовий розгляд для проведення судового провадження в загальному порядку [5].

Якщо суд переконується, що угода може бути затверджена, він ухвалює вирок, яким затверджує угоду і призначає узгоджену сторонами міру покарання (ст. 475 КПК України)¹. Вирок на підставі угоди повинен відповідати загальним вимогам до обвинувальних вироків з урахуванням особливостей, які передбачені КПК України стосовно вироків у цьому кримінальному провадженні. Мотиву-

вальна частина вироку на підставі угоди суттєво відрізняється від мотивувальної частини вироку, винесеного в загальному порядку, адже вона повинна містити таке: формулювання обвинувачення й статті (частини статті) Закону України про кримінальну відповідальність, яка передбачає кримінальне правопорушення, у вчиненні якого обвинувачувалася особа; відомості про укладену угоду, її реквізити, зміст і визначену міру покарання; мотиви, із яких суд виходив під час вирішення питання щодо відповідності угоди вимогам цього Кодексу та закону й ухвалення вироку, положення закону, якими він керувався. На нашу думку, коло зазначених положень потребує розширення, адже йдеться про визнання державою обвинуваченого винуватим у вчиненні кримінального правопорушення, а тому й необхідно звернутися до ст. 62 КУ, відповідно до якої особа вважається невинуватою в учиненні злочину, не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку й встановлено обвинувальним вироком суду. Доведення вини означає обґрунтування висновку про її винуватість доказами, які дають змогу без сумніву твердити про винуватість особи. Отже, дотримання принципу презумпції невинуватості зумовлює необхідність посилання на докази винуватості в будь-якому вироку, навіть і в тому, що постановлено у спрощеній процедурі на підставі угоди про визнання винуватості. Тому видається за необхідне доповнити ч. 3 ст. 475 КПК України, де передбачено вищезазначені положення щодо змісту мотивувальної частини вироку, указівкою на те, що в ній має бути посилання на докази, які представлені прокурором і прийняті обвинуваченням. Останнє відображає специфіку обґрунтування вироку суду, постанововленого на підставі угоди про визнання винуватості, оскільки, затверджуючи таку угоду, суд безпосередньо не досліджує зібрані докази, а виходить із презумпції їхньої достовірності, адже обвинувачений із ними погодився й на цій підставі визнає себе винним.

За змістом ч. 3 ст. 475 КПК України, мотивувальна частина вироку на підставі угоди серед інших обставин, указаних у цій статті, має містити мотиви, із яких суд виходив під час вирішення питання про відповідність угоди вимогам КПК України та закону й ухвалення вироку. Зазначення цих мотивів у вироку демонструє дотримання судом вимог закону під час його ухвалення, робить його переконливим, чим забезпечує авторитет судової влади. Між тим, практика свідчить, що досить часто судді ухвалюють вирок на підставі угоди, фактично не мотивуючи прийняте рішення, чим порушують вимоги ст. 475 КПК України. У зв'язку з цим варто визнати правильною практику тих судів, які в мотивувальній частині вироку, ухваленого на підставі угоди про визнання винуватості, зазначають, що на виконання вимог ст. 474 КПК України судом з'ясовано обставини, що дають змогу впевнитися в тому, що обвинувачений усвідомлює свої права, наслідки укладення й затвердження угоди, характер обвинувачення, вид покарання, яке буде до нього застосовано, а також переконатися, що укладення угоди є добровільним. Крім того, ураховуючи значення вироку як акта правосуддя, правильною видається також практика зазначення в мотивувальній частині й того, що «ухвалюючи вирок, на підставі об'єктивно з'ясованих обставин, які підтверджені доказами, та оцінені судом відповідно до ст. 94 КПК, суд приходить до висновку, що мало місце діяння, у вчиненні якого обвинувачується особа. Узгоджене сторонами покарання відповідає загальним правилам призначення покарання, передбаченим КК України» [6].

Системний аналіз положень гл. 35 КПК України надає можливість стверджувати, що суд не є суб'єктом доказування винуватості обвинуваченого в учиненні кримінального правопорушення. Його завдання полягає зовсім в іншому – об'єктивно перевірити відповідність укладеної угоди про визнання винуватості вимогам закону та на-

¹ Відповідно до ч. 1 ст. 475 КПК України, якщо суд переконується, що угода може бути затверджена, він ухвалює вирок, яким затверджує угоду, і призначає узгоджену сторонами міру покарання. Отже, дискреція суду під час визначення міри покарання законом не передбачена. Якщо він затверджує угоду, це автоматично призводить і до затвердження узгодженої міри покарання. Разом із тим на практиці зустрічаються випадки ухвалення вироків, якими затверджується угода про визнання винуватості, проте з урахуванням пом'якшувальних обставин призначається покарання більш м'яке, ніж узгоджене сторонами угоди. Зокрема, у кримінальному провадженні № 12012220430000435 від 10.12.2012 р. особи повідомлено про підозру в учиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 390 Кримінального кодексу України, під час укладення угоди про визнання винуватості сторони узгодили покарання 2 роки позбавлення волі, а вироком Харківського районного суду м. Харкова з урахуванням обставин, що пом'якшують покарання, йому призначено міру покарання нижчу, ніж це передбачено угодою, – 1 рік 9 міс. позбавлення волі.

явність підстав для твердження про винуватість обвинуваченого. Тому потрібно визнати такою, що суперечить вимогам закону, констатацію у вирокі факту про те, що винуватість особи судом доведена повністю [5].

У резолютивній частині вироку на підставі угоди має міститися рішення про затвердження угоди із зазначенням її реквізитів, рішення про винуватість особи із зазначенням статті (статей) Закону України про кримінальну відповідальність, рішення про призначення узгодженої сторонами міри покарання по кожному з обвинувачень і остаточна міра покарання, а також інші відомості, які повинні міститися в обвинувальному вирокі, винесеному в загальному порядку.

Під час дослідження питання щодо особливостей вироку суду в такому кримінальному провадженні вважаємо доречно звернутися до наукового аналізу його преюдиціальності, під якою розуміють властивість вироку, із якою встановлені в ньому обставини можуть бути покладені в основу наступного рішення, що ухвалюється без повторної перевірки [7, с. 28]. Аналізуючи положення гл. 35 КПК України, можна констатувати відсутність будь-яких положень щодо особливостей вирішення питання преюдиціальності вироку, ухваленного за результатами розгляду угоди про визнання винуватості. Моделюючи ситуацію, за якою кримінальне правопорушення вчинене у співучасті, а угоду уклав лише один зі співучасників, нескладно уявити, що він викриває в скоєнні кримінального правопорушення не лише себе, а й своїх співучасників і дає показання про обставини й факти його скоєння, що, як правило, стосуються всіх співучасників. Це, у свою чергу, матиме преюдиціальний характер у провадженні щодо тих співучасників, які не уклали такої угоди, що суттєво обмежуватиме їхнє право на захист. У зв'язку з цим варто зазначити як обґрунтовану точку зору Л.В. Головка, який, досліджуючи російський аналог угоди про визнання винуватості, указав, що не можуть мати преюдиціального значення рішення, ухвалені в межах особливих процедур і проваджень, які виключають проведення повноцінного судового слідства. Тобто, преюдиціальними є тільки ті факти, які встановлені доказами, що були безпосередньо досліджені іншим судом. Якщо ж

інший суд ухвалив рішення у спрощеному порядку, то встановлені факти тут виключно конвенційальні й не можуть нікого надалі обмежувати [8, с. 208]. Ураховуючи вищевикладене, вважаємо, потрібно закріпити в КПК України пряму вказівку на заборону преюдиціальності вироку, ухваленного на підставі угоди про визнання винуватості.

Висновки. Зрозуміло, що угода може містити певні положення, які передбачають обов'язки підозрюваного, обвинуваченого, що мають бути виконані протягом певного строку, після ухвалення вироку суду. Якщо угоду про визнання винуватості не виконано, КПК України передбачає певний механізм, спрямований на скасування вироку, ухваленного на підставі угоди: прокурор має право звернутися до суду, який затвердив таку угоду, із клопотанням про скасування вироку. Клопотання про скасування вироку, яким затверджена угода, може бути подано протягом установлених законом строків давності притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення відповідного кримінального правопорушення. Ухвала про скасування вироку, яким була затверджена угода, або про відмову в цьому може бути оскаржена в апеляційному порядку (ст. 476 КПК України). Надання права ініціювати скасування вироку протягом установлених законом строків давності притягнення до кримінальної відповідальності відповідає інтересам правосуддя, адже невиконання покладених на обвинуваченого обов'язків у зв'язку з укладенням угоди має негативні наслідки для держави та суспільства, тому що в такому випадку не вирішуються завдання кримінального судочинства. Водночас необхідно зазначити, що в КПК України не передбачено строку, протягом якого прокурор має ініціювати вирішення цього питання, що, на нашу думку, заслуговує на критичну оцінку, оскільки його відсутність може негативно позначитися на процесуальній активності прокурора. У цьому плані доречно звернутися до КПК Грузії, яким передбачено строк в один місяць із дня виявлення порушень умов процесуальної угоди, протягом якого прокурор може ініціювати скасування вироку суду, постановленого на підставі такої угоди [9, с. 79]. Як нам видається, такий строк є прийнятним для ініціювання скасування вироку, відповідає вимозі швидкості й оперативності кримінального провадження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вирок Валківського районного суду Харківської області від 27.01.2015 р. у справі № 12015220240000020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua>.
2. Грошевой Ю.М. Сущность судебных решений в советском уголовном процессе : [монография] / Ю.М. Грошевой. – Х. : Вища школа, 1979. – 144 с.
3. Про деякі питання здійснення кримінального провадження на підставі угод : Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 15.11.2012 р. // ВССУ : офіц. веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sc.gov.ua/ua/2012_rik.html.
4. Про доповнення до Інформаційного листа Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 15.11.2012 р. № 223-1679/04-12 : Інформаційний лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 05.04.2013 р. // ВССУ : офіц. веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sc.gov.ua/ua/2013_rik.html.
5. Узагальнення судової практики здійснення кримінального провадження на підставі угод від 22.01.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://sc.gov.ua/ua/uzagalnennja_sudovoji_praktiki.html.
6. Вирок Червонозаводського районного суду м. Харкова від 23.11.2012 р. у справі № 12012220690000016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua>.
7. Бережний О.І. Преюдиціальність судових рішень у кримінальних справах : [монографія] / О.І. Бережний. – Х. : Вид. СПД ФО Вапнярчук Н.М., 2004. – 176 с.
8. Теория уголовного процесса: презумпции и преюдиции : [монография] / под ред. Н.А. Колоколова. – М. : Юрлитинформ, 2012. – 496 с.
9. Путеводитель по новому Уголовно-процессуальному кодексу Грузии / составитель Заза Меишвили. – Тбилиси : ООО «Сезан», 2010. – 92 с.